

Saksframlegg

MILJØPAKKE FOR TRANSPORT I TRONDHEIM

Prioritering av prosjekter 2011

Arkivsaksnr.: 08/25207

Saksbehandler: Tore Langmyhr

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

- 1) Bystyret gir sin tilslutning til de tiltakene som foreslås gjennomført i 2011. Rådmannen bes komme tilbake med forslag til en samlet utbyggingsplan så snart rammene for utbygging i henhold til trinn 2 i Miljøpakken er avklart.
- 2) Trondheim kommunes delbidrag til Miljøpakken på 10 mill kr innarbeides i budsjett og økonomiplan fra og med 2011. Forslag til prioriteringen av disse midlene skjer gjennom Miljøpakkens samordnings- og styringsorganer.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

[... Sett inn saksutredningen under denne linja](#)

Bakgrunn

Stortinget vedtok 16. juni 2009 trinn 1 i Miljøpakken for transport i Trondheim (St. prp. nr. 85 (2009-2009)). Den 23. juni i 2009 ble det også underskrevet en fireårig avtale (2009 – 2012) om belønningstilskudd mellom Samferdselsdepartementet på den ene siden og Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune på den andre.

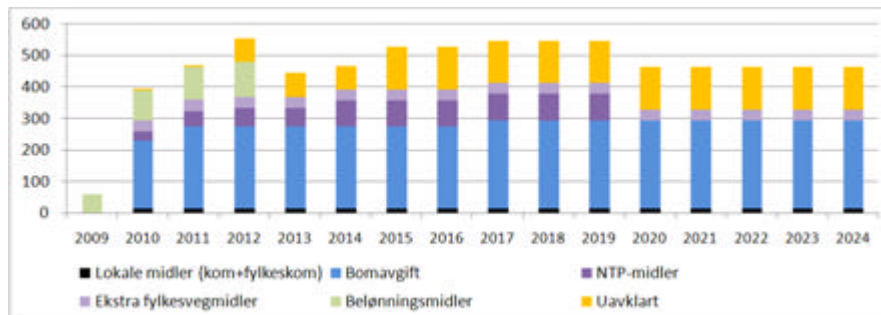
Stortinget trekker normalt opp de årlige rammene for bruk av statlige midler, herunder bompenger, i statsbudsjettet. For 2010-prosjekter i Miljøpakken er det utarbeidet en tilleggsproposisjon, som ventes behandlet i forbindelse med revidert statsbudsjett i juni 2010. Her framgår en prioritering av tiltak i 2010. Disse prioriteringene ble behandlet i bystyret 17.12.2009 og i fylkestinget 15.12.2009.

Rådmannen fremmer her forslag til prioritering av tiltak i 2011. Disse forslagene må behandles politisk før sommeren 2010 for kunne innpasses og klareres i statsbudsjettet 2011. Etter hvert vil det legges opp til at det behandles rullerende 4-årsplaner for utbyggingsprogrammet i Miljøpakken. Rammene for dette vil bli avklart gjennom behandling av det samlede utbyggingsprogrammet for trinn 1 og trinn 2 i Miljøpakken.

Finansielle rammer for Miljøpakken

Miljøpakkens trinn 1 omfatter tiltak innenfor en økonomisk ramme på om lag 5 mrd. kr i en 15-årsperiode. I tillegg kommer belønningstilskudd til kollektivtrafikk på 370 mill. kr for 4-årsperioden 2009-12. Trinn 2 i Miljøpakken forventes avklart i løpet av neste år og er planlagt å gi ytterligere 1,5 mrd. kr i inntekt. I tillegg inneholder finansieringsplanen 0,6 mrd. kr i økte statlige bidrag til stamvegnettet ved senere revisjoner av Nasjonal transportplan. Miljøpakken forventes derfor å ha et omfang på vel 7 mrd. kr når all finansiering er på plass. I tillegg forventes det også ytterligere belønningstilskudd e.l. når gjeldende 4-årsavtale løper ut.

De årlige inntektene i tidsperioden 2009 – 2024 framgår av figur 1. De utvidede inntektene i trinn 2 vil medføre at aktiviteten de enkelte år økes slik at framdriften blir raskere og prosjekter som står bak i køen sikres finansiering.

Figur 1: Inntektsprofil i hele miljøpakkeperioden

NB! Figuren finnes i farger bakerst i vedlegg

Miljøpakken:

Avklart: 5,5 mrd.kr

Uavklart: 1,5 mrd.kr

= Totalt : ca. 7 mrd.kr

+ Belønningsmidler: >370 mill.kr

Uavklart:

•Miljøavgift: 60 mill. kr/år (2011-24)

•NTP 2010-19: 50 mill. kr/år (2014-19)

•NTP 2020-24: 60 mill. kr/år (2020-24)

•Belønningsmidler

•etter 2012

Status Miljøpakken og prosjekter 2010

Miljøpakken er nå etablert med en organisasjon der Trondheim kommune har prosjektledelsen, Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Statens vegvesen samarbeider nært om planlegging og gjennomføring. Disse tre etatene er representert i Kontaktutvalget som styrer innsatsen og koordinerer politisk behandling. Den daglige samordningen skjer i et Arbeidsutvalg, og det er etablert samarbeidsgrupper innenfor temaene kollektivtransport, sykkel, trafiksikkerhet, støy og informasjonsarbeid.

Bompengeinnkrevingen startet 31. mars, og tilbakemeldingene tilsier at det tekniske systemet fungerer tilfredsstillende (etter et det er gjort tiltak mot hærverk). Inntektsutviklingen er i tråd med prognosene. Det har som ventet skjedd endringer i trafikantenes reisemønster, og nærmere kartlegging av dette foregår utover våren. Et par omkjøringsruter (Åsvegen på Rødde og Byåsvegen/Ila) har foreløpig hatt større trafikkøkning enn prognostisert. Her vil flere tellinger bli foretatt, og avbøtende tiltak som fartsdemping er under vurdering. Det samlede bildet vil bli drøftet i forbindelse med utredning av trinn 2.

Prosjektsammensetningen i inneværende år er valgt delvis ut fra planstatus og mulighet for rask gjennomføring. (Se vedlegg 1 for oversikter over 2010-tiltak.) Det er forventet at noen av 2010-prosjektene kan bli vanskelige å gjennomføre i løpet av året på grunn av usikkerhet rundt framdriften av reguleringsplanlegging og prosjektering. Innenfor et omfattende program som Miljøpakken vil det hele tiden være behov for justeringer i forhold til uforutsette forhold. Særlig vil framdrift og kapasitet når det gjelder reguleringsmessige avklaringer være en begrensende faktor de første årene. Det er utformet retningslinjer som gjør det mulig å omprioritere mellom prosjekter underveis. Primært skal dette skje innenfor gjeldende 4-årsplaner (når disse er på plass), samt innenfor samme programområde (eksempelvis omprioritering mellom ulike sykkelprosjekter).

Prosjektene i 2010 er tidligere framlagt for politisk behandling i bystyret og i fylkestinget. I løpet av perioden etter disse vedtakene er det tilkommet en del behov for endringer i prosjektporteføljen. Disse nye

Trondheim kommune

prosjektene er klarert gjennom beslutningssystemet i Miljøpakken, der behov for politisk behandling er vurdert i Kontaktutvalget (ordfører, fylkesordfører og utbyggingsdirektør Vegdirektoratet).

Følgende nye prosjekter er tatt med for oppstart/gjennomføring i 2010, i tillegg til tidligere vedtak:

- Gang- og sykkeltiltak Søndre Ilevolden og i Havnegata. Bygges som oppfølging av åpningen av Nordre Avlastningsveg (til sammen 7,6 mill kr)
- Gang-/sykkelveg Ilsvika - Fagervika. Samordnes med opprydding Killingdal gruver (3,0 mill kr)
- Høgskoleringen: Skilting for bedre kollektivframkommelighet (0,2 mill kr)
- Udbyes gate: Toppfinansiering av sykkelanlegg (3,8 mill. kr)
- Signalprioritering og sanntids ruteinformasjon: Bedre funksjonalitet i form av større display på busser og trykknappsløsninger på holdeplasser m.m. (1,8 mill kr)
- Nedre Forsøkslia: Geotekniske undersøkelser for å vurdere behov for vegomlegging (0,5 mill kr)

Følgende prosjekter vil få en seinere oppstart eller omdefineres i forhold til bystyrebehandlingen i desember 2009:

- Flere større gatebrukstiltak Midtbyen, inkl ombygging til kollektivknutepunkt Prinsenkrysset utsettes til 2011. Se omtale nedenfor; konkret framdriftsplan fastsettes seinere.
- Kollektivfelt Skovgård – Omkjøringsvegen: Utsettes til 2011 på grunn av samordning med utbygging av E6 Trondheim – Stjørdal.
- Økt frekvens busstilbudet på dagtid. Foreløpig tatt inn som en opsjon i avtale mellom STFK og AtB.

Det kan bli ytterligere endringer i løpet av 2010, dersom planframdrift eller utbyggingstekniske forhold tilsier endret oppstartstidspunkt.

Prosjekter 2011

Nedenfor gis først en nærmere oversikt over forventede økonomiske rammer for 2011. Belønningsmidlene inngår ikke i Miljøpakken, men innsatsen skal samordnes med Miljøpakketiltakene, og belønningsmidlene omtales derfor her.

Tabell 1: Stipulert finansiell ramme for tiltak i 2011

Finansieringskilde	Ramme (mill. kr)	Kommentar
Statlige midler	50	Beløpet er netto (driftsutgifter ca 20 mill kr)
Fylkeskommunale midler	40	
Kommunale midler	10	
Bompenger	275	
Belønningsmidler	107	
SUM	482	

Forutsetningen om kommunalt og fylkeskommunalt delbidrag framgår av St.prp. nr 85 (2008-09). Det eksisterer ulike grader av bindinger innenfor de ulike budsjettmidlene. Statlige, kommunale og fylkeskommunale midler benyttes primært innenfor egne ansvarsområder. Belønningsmidlene skal benyttes til bedring av kollektivtilbudet, og er delvis fastlagt i fireårig avtale mellom Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Samferdselsdepartementet. Foreløpig er det bare belønningsmidler som er benyttet til driftstiltak. Spørsmålet om bompenger kan benyttes til drift av kollektivtransport eller sykkelveger skal vurderes i forbindelse med stortingsavklaringen av fase 2.

Tabell 2: Forslag til rammer for tiltak i 2011

TILTAK	Ramme (mill. kr)	Kommentar
E6 sør	97	Tonstad - Sentervegen
Sluppen – Oslovegen	25	Jernbanekryssing Stavne
Gatebrukstiltak i Midtbyen	15	Trafikkomlegging, gateombygging
Kollektivtiltak investering	109	Se prosjektoversikt i figur 2 (inkluderer planlegging)
Kollektivtiltak drift	45	Se prosjektoversikt i figur 2 (inkl. mobilitetsrådgivning)
Sykkeltiltak	53	Se prosjektoversikt i figur 3
Trafikksikkerhet	35	Se prosjektoversikt i figur 4.
Støytiltak	2	
Planlegging, informasjon	30	
Foreløpig udisponert	71	Kan overføres til seinere år
SUM	482	

Nedenfor gis en nærmere omtale av programområdene og en del større prosjekter.

Vegprosjekter

E6 sør

Første etappe av E6 sør fra Tonstad til Sentervegen, inkl. forlengelsen av Sentervegen fram til rundkjøring i Jon Aas veg, er den delen av hovedveganlegget som foreslås prioritert først. Det er satt av ressurser til å komme i gang med utbyggingen i løpet av 2010. Første oppstart vil være feltutvidelse nord for Tonstadkrysset. Byggestart er planlagt i oktober 2010, med antatt trafikkåpning i mai 2011. Bygging videre sørover til kryss med Sentervegen er planlagt med oppstart oktober 2011 og ferdigstilling august 2014.

Det utredes muligheter for forsert utbygging av hele E6 sørover. Anleggsteknisk er det mulig å legge opp til en samlet utbygging innen 2015-16, men dette vil medføre betydelige utgifter til låneopptak. Rådmannen vil komme tilbake til dette i forbindelse med samlet utbyggingsplan for Miljøpakken høsten 2010.

Sluppen - Oslovegen

Delprosjekt jernbanekryssing Stavne omfatter deler av Oslovegen fra Marienborg til og med kryssing av jernbanen ved Stavne. Strekningen er regulert med plan vedtatt i 2006. Prosjektet vil sikre at jernbanen kan krysses også med høye lastebiler (i dag er det høydebegrensninger). Videre vil gang-sykkelvegnettet opparbeides, og en farlig planovergang på Stavne vil bli sanert. Det er planlagt byggestart i juli 2011 og åpning av vegstrekningen i juli 2013. Totalkostnaden er beregnet til 155 mill. kr.

For resten av strekningen Sluppen – Stavne, inkludert ny Sluppen bru, vil rådmannen komme tilbake med planforslag og framdriftsplan for anlegget. For tiden pågår arbeid med kommunedelplan og konsekvensutredning.

Gatebrukstiltak i Midtbyen

Realiseringen av gatebruksplanen for Midtbyen begynner når Nordre Avlastningsveg åpner 27. mai 2010. I 2011 foreslås det satt av midler til nytt kollektivknutepunkt i Prinsenkrysset (se under Kollektivtiltak), og

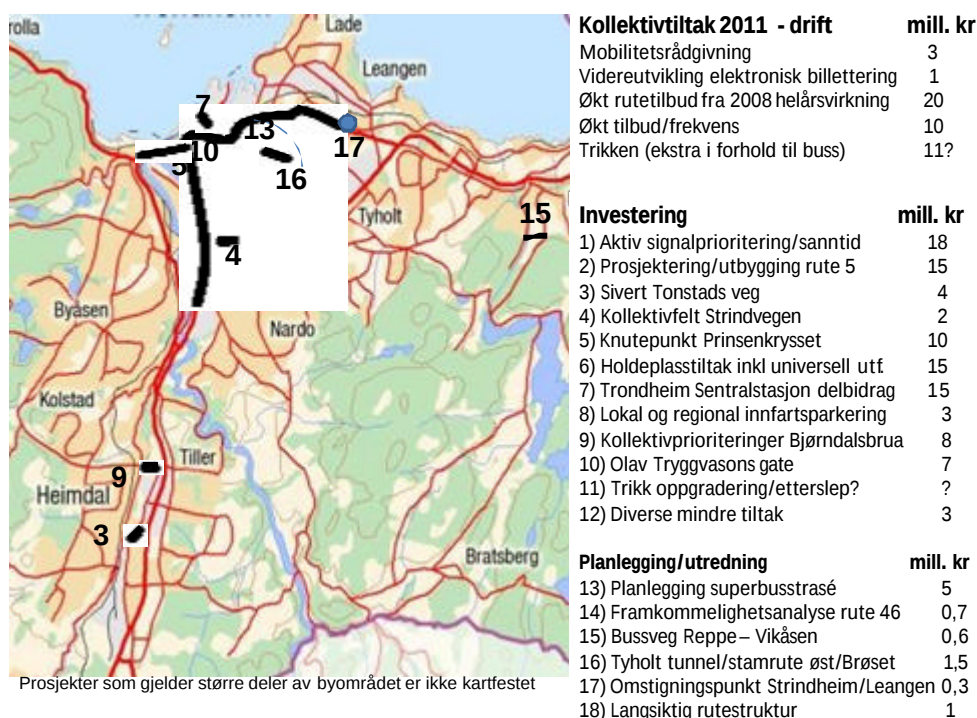
Trondheim kommune

dermed permanent åpning av Torvet for fotgjengere. Dette forutsetter at man får til en trafikkssikkerhetsløsning som er akseptabel i det nye knutepunktet. Under kollektivtiltak er det også foreslått midler til Olav Tryggvasons gate, selv om det pr i dag er noe usikkert hva som kan gjennomføres her i 2011. I tillegg foreslås det avsatt ressurser (15 mill kr) til omlegging av trafikksystemet (signalanlegg, ombygging av gatenett). Rådmannen vil komme tilbake med en egen sak som redegjør nærmere for tiltak og framdriftsplan for tiltak i Midtbyen. I denne saken vil også muligheten for delbidrag til Torvet bli vurdert (tilbakeføring av vegareal når bussene kan trafikkere en annen rute).

Kollektivtiltak

Kollektivtiltakene framgår av figur 2. Det er foreslått å sette av 154 mill. kr til investering, drift og planlegging i 2011. Flere av disse tiltakene inngår i avtalen om belønningstilskudd.

Tilgjengelige ressurser er større enn foreslått forbruk innenfor kollektivsektoren. Dette skyldes at en rekke større satsinger må utredes i forbindelse med trinn 2 og planlegges nærmere før man kan starte utbygging. (Framkommelighetstiltak på stamrutene må de fleste steder gjennom reguleringsplanbehandling.) Når det gjelder utbygging av en eventuell superbuststrasé, er det våren 2010 laget en mulighetsstudie. Denne må suppleres med ytterligere alternativer, og det må skje en nærmere planavklaring før man eventuelt kan starte på større nyanlegg. Det blir derfor nødvendig å kunne sette av større ressurser til kollektivtiltak i en periode om ca 5-10 år, avhengig av planframdrift. Dersom man alternativt velger å gå videre med en baneløsning for deler av Trondheim, vil samme problematikk oppstå. Totalt i Miljøpakken skal 20% av ressursene gå til kollektivtiltak.

Figur 2: Forslag til kollektivtiltak i 2011

Driftstiltak inkludert mobilitetsrådgivning

Driftstiltakene som er foreslått i 2011 er i tråd med det som er skissert i avtalen om belønningsmidler. Økt rutetilbud fra (20 mill kr) vil omfatte både by- og regionbusser og er en videreføring av opptrappingen

Trondheim kommune

høsten 2008. Posten "Økt tilbud/frekvens" (10 mill kr) er ikke endelig spesifisert, men er aktuelt med tilbudstilpasninger på grunn av endrede reisevaner og behov for økt kapasitet på enkelte strekninger/tidsperioder.

Ressurser til påvirkningsarbeid og etablering av mobilitetsrådgivning er tatt med her, i og med at dette finansieres gjennom belønningsmidlene. Mobilitetsrådgivning vil dreie seg om å få enkeltpersoner og bedrifter til å endre reisevaner i mer miljøvennlig retning, og omfatter dermed også stimulering til gange og sykling.

Trikk

Når det gjelder trikken, er det tidligere synliggjort et behov for betydelige ressurser til å ta igjen etterslep og for nødvendig fornyelse. Det vises til formannskapssak 08/17384, sist behandlet 21.04.2009. Foreløpig er det for 2010 kun bevilget midler til en minimumsløsning for å ivareta sikkerhet. Spørsmålet om oppgradering av trikken og investeringer i nyanlegg vil bli tatt opp i forbindelse med utredningen av mulige bybaneløsninger. Saken fremmes politisk over sommeren 2010.

Signalprioritering og sanntids ruteinformasjon

System for sanntidsinformasjon (der bussens reelle ankomsttid opplyses på holdeplassene) og prioritering i signalanlegg innføres fra ca desember 2010. Sanntids ruteinformasjon gjelder både byruter og regionruter. Det foreslås ytterligere utbygging for å kunne dekke flere holdeplasser (ytterligere 65 ut over de første 35 som er finansiert), samt videreutvikling av funksjonaliteten i systemet.

Superbuss

En mulighetsstudie er utarbeidet våren 2010, med anbefaling fra konsulenten om satsing på midtstilte, høystandard kollektivfelt gjennom kollektivbuen. Mulighetsstudien peker på ambisiøse og kostbare løsninger som delvis forutsetter at ordinær biltrafikk legges i kulvert. For Elgeseter gate kan studien gi nyttig innspill til den utredningen om langsiktige løsninger for Elgeseter gate som bystyret ba om i desember 2009. Det foreslås satt av midler til ytterligere utredninger av superbusstraséen i 2011.

Trondheim S

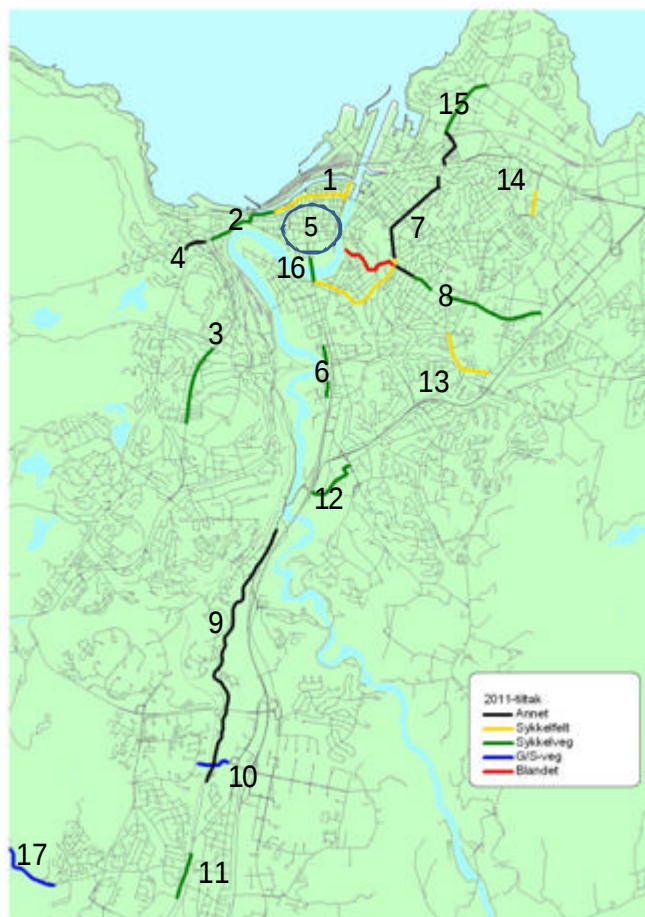
Behov for delbidrag til Trondheim Sentralstasjon er foreløpig usikker, i og med at dette blir et spleiselag med utbyggerne, og fordelingen må vurderes nærmere. Det foreslås satt av en foreløpig ramme på 15 mill. kr.

Framkommelighetstiltak rute 5

Det er utarbeidet en analyse av framkommeligheten på rute 5 (som er den ruta i Trondheim som har flest passasjerer) mellom Samfundet og Moholt. Tiltak for bedre framkommelighet, blant annet strekninger med kollektivfelt, foreslås fulgt opp i 2011. Rådmannen vil komme tilbake til dette i en egen sak.

Sykkeltiltak

Det foreslås å sette av 53 mill. kr til sykkeltiltak i 2011, det vil si tiltakene til og med nr 11 på lisen i figur 3. Tiltakene er i hovedsak i tråd med foreslått hovednett for sykkel i transportplanen fra 2007. Det største prosjektet er sykkelbru over Bjørndalen, som vil gi vesentlig bedre forbindelse mellom Kolstadområdet og Tillerbyen.

Sykkeltiltak -2011

Prosjekt	Type tiltak	Kostnad
1. Midtbytiltak	Sykkelfelt	5 mill
2. Søndre Ilevollen	Sykkelveg m/fortau	2,5 mill
3. Byåsvegen	Sykkelveg m/fortau	3 mill
4. Steinberget	Sysselheis (planlegging)	1 mill
5. Div. tiltak Midtbyen	Bysysselordning, parkering, stengsler	3 mill
6. Tempevegen 2.byggegrinn	Sykkelveg m/fortau	2,5 mill
7. Singsakergringen	Sykkelfelt 1. byggegrinn	5 mill
8. Dragvollruta	Sykkelveg m/fortau 1. byggegrinn	4 mill
9. Bjørndalen	Kryss og kurveutbedring	3 mill
10. Bru over Bjørndalen	Sykkelveg m/fortau inkl. ny bru	20 mill
11. Heimdal sentrum	Sykkelveg m/fortau	4 mill
12. Sluppenvegen	Sykkelveg m/fortau	3 mill
13. Johnsvannsvegen, Moholt	Sykkelfelt	3,5 mill
14. Bromstadvegen med mer.	Sykkelfelt	2 mill
15. Jarleveien	Sykkelfelt	3 mill
16. Elgeseter bru	Utbedring	2 mill
17. Ringvålvegen	G/S-veg 1. byggegrinn	3 mill

Figur 3: Forslag til sykkeltiltak i 2011

Trafikksikkerhet

Trafikksikkerhetstiltakene har tradisjonelt bestått av en rekke mindre tiltak. Et hovedutgangspunkt for prioriteringene er gjeldende trafikksikkerhetsplan. Arbeidet med revisjon av denne er i oppstartsfasen, inkludert en medvirkningsprosess overfor skolene i Trondheim. Systematiske analyser av ulykkespunkter vil være svært viktig i det videre planarbeidet.

Det er vanligvis benyttet ca 15 mill. kr årlig til tiltak på kommunale og fylkeskommunale veger. Denne rammen er foreslått utvidet til 35 mill. kr både i 2010 og i 2011. Dette inkluderer midler fra Aksjon skoleveg og kommunale midler. Disponeringen av 35 millioner i 2010 foreslås å gå til følgende tiltaksområder:

- Opparbeidelse av fortau og gangveger: 23 mill kr
- Sikring av kryssingspunkter: 7 mill kr
- Andre tiltak (fartsdempende tiltak, diverse mindre tiltak) 5 mill kr.

For 2011 foreslås følgende fordeling:

- Opparbeidelse av fortau og gangveger: 22 mill kr
- Sikring av kryssingspunkter: 8 mill kr
- Andre tiltak (fartsdempende tiltak, diverse mindre tiltak) 5 mill kr.

Trondheim kommune

I vedlegg 1 vises en mer detaljert oversikt over planlagte og foreslåtte tiltak i 2010 og 2011.

Støytiltak

Kartlegging og utformingsprogram

Støykartlegging Trondheim forutsettes startet opp i 2011. Det foreslås også satt av midler til et designprogram for støyskjerming, for å sikre kvalitet på utforming av nye støyskjermer. Til sammen 0,4 mill kr foreslås for disse tiltakene i 2011.

Prosjektering og utførelse av støyskjermingstiltak

Basert på tidligere kartlegginger foreslås etablering av støyskjermer ved noen trafikkstøyutsatte boområder. Følgende strekninger vurderes som særlig aktuelle for oppstart:

- E6 Kroppan bru og nedre deler av Okstadbakken
- Byåsveien
- Utleirvegen
- Gamle E6 på strekningen fra Omkjøringsveien mot Skovgård

Det foreslås en ramme på inntil 1,6 mill kr for støyskjermtiltak i 2011. (Oppstartstidspunkt vil avhenge av om grunnavtaler oppnås.)

Planlegging

Manglende planavklaring, særlig på reguleringsplannivå, er en begrensende faktor for prosjektering og gjennomføring av tiltak de nærmeste åra. Det er derfor et stort behov for å følge opp planlegging i 2011. Videre vil informasjonsvirksomhet også bli en viktig utfordring i 2011. Totalt foreslås avsatt 30 mill. kr til informasjon, utredning og planlegging.

Videre arbeid med Miljøpakken

Samferdselsdepartementet har i stortingsproposisjon nr 85 (2008-09) opplyst at Stortinget vil få trinn 2 i Miljøpakken til behandling når nødvendige avklaringer foreligger. Trinn 2 skal inneholde en helhetlig plan og endelige prioriteringer av prosjekt og tiltak i miljøpakken.

Det er stilt krav om at Miljøpakken skal underlegges ekstern kvalitetssikring (KS1) i trinn 2. Departementet legger til grunn at denne prosessen skal ta utgangspunkt i de utredningene som alt er gjennomført. I tillegg vil det være nødvendig å gjennomføre enkelte tilleggsutredninger. Tilleggsutredningene bør fokusere på konkrete kollektiv-, trafiksikkerhets- og miljøprosjekt og vurdere disse i forhold til kostnader, gjennomføring og nytte.

Også de driftstiltakene som foreslås finansiert med bompenger bør inngå i utredningen. Det er også bedt om en analyse av restriktive tiltak for å oppnå ønsket transportmiddelfordeling. I tillegg er det i avtalen om belønningstilskudd tatt inn et krav om at en plan for utbygging av superbuss i Trondheim utredes i forbindelse med KS1 for Miljøpakke Trondheim.

Rådmannen tar sikte på å komme tilbake med en sak om avklaring av rammene i trinn 2, samt en helhetlig

Trondheim kommune

og langsiktig plan for tiltak i henhold til disse i løpet av andre halvår i 2010.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler at Bystyret gir sin tilslutning til de tiltakene som foreslås gjennomført i Miljøpakken/belønningsordningen i 2011. Rådmannen tar sikte på å komme tilbake med forslag til en samlet utbyggingsplan i løpet av høsten 2010.

... Sett inn saksutredningen over denne linja

Rådmannen i Trondheim, 10.05.2010

Thorbjørn Bratt
kommunaldirektør

Henning Lervåg
Prosjektleder Miljøpakken

Vedlegg 1: Oversikt over kollektiv-, sykkel og TS-tiltak 2010, samt TS-tiltak 2011